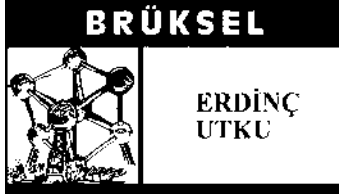

Karagöz, Jan Klaassen'la buluştu

Erdinç Utku, Brüksel

- 1 Gölge oyununun kaynağı Güneydoğu Asya ülkeleri olarak kabul edilir. Türkiye'ye gelişi hakkında ise değişik görüşler vardır. Bunlardan birisi Orta Asya'da 'kor kolçak', 'çadır hayal' olarak bilinen oyunların gölge oyunu olduğu ve oradan göçlerle Anadolu'ya getirildiği görüşüdür. Diğer görüşe göre 1517 yılında Mısır'ı alan Yavuz Sultan Selim'in Türkiye'ye getirdiği gölge oyunu sanatçıları yolu ile girdiğidir.
- 2 Oyunun baş kişisi Karagöz ve Hacivat'tır. Karagöz halkın ahlak ve sağduyusunun temsilcisidir. Hacivat ise medrese eğitimi görmüş, kaypak, düzene uygun birisidir.
- 3 Kukla ise konusunu günlük yaşamdan ve edebi hikâyelerden alan hareket ve hacim oyunudur. 14. yüzyıldan bu yana oynatıldığı bilinmektedir. Baş kahraman İbiş ve İhtiyar'dır. İbiş kurnaz ve hazır cevaptır. İhtiyar ise varlıklı bir kişidir. Belçika'nın Flaman bölgesinde ve Hollanda'da yüzyıllardır oynatılan kuklalardan yaşlı Jan Klaassen 'İhtiyar'ı, Katrijntje ise birazcık 'İbiş'i andırıyor.
- 4 Geçen hafta sonu Karagöz ve Hacivat'ın, Belçika'nın 2. büyük kenti Anvers'te, Belçikalı kuklalarla buluşması planlanmıştı. Türkiye'den gelen Karagöz, Hacivat, Tuzsuz Çelebi ve bir Zenne, vize vb. gibi hiçbir zorlukla karşılaşmadan Belçika'ya giriş yaptı. Anvers Belediyesi Kültürel Çalışmalar Koordinatörü Carlos Theus, konuklarına küçük bir şehir turu attırmaya ve bir cafede oturup Anvers'in meşhur birası De Konink'i içirmeye kalkışmasaydı Hacivat'ı cafede unutmayacaktı. Anvers Atatürkçü Düşünce Derneği Sanat ve Kültürel Etkinlikler Çalışma Grubu'nun **'Türk çocuklarına unutulmak üzere olan Karagöz oyununu tanıtmak ve Belçika halk gösterisi sanatının bir örneği olan kuklalarla Türk gölge oyununu birlikte izledikten sonra her ikisini karşılaştırmak olanağı sunmak'** amacıyla düzenlediği

etkinliğe, Hacivat'ın cafede Belçikalılarla entelektüel tartışmalara dalması nedeniyle, Karagöz sadece yanındaki tuzsuz Çelebi ve bir Zenne'yle katılabildi.

- 5 Daha önce Türkiye'den 10 çocuk kitabı yazarını Türk çocukları ve velileriyle buluşturan Anvers A.D.D.'nin ATA Çocuk Kulübü kurma yolundaki ikinci etkinliğine katılım beklenenin çok üzerine oldu. Carlos Theus, miniklerimize 'kukla yapmanın ve oynatmanın ne kadar kolay olduğunu' örnekleriyle gösterdi. Tunus'tan getirdiği bir yeniçeriyi, Belçikalı ve Yunan askerlerini ve Praglı bir savaşıyı çocuklara tanıttı. Karagöz'ün aslında manda veya deve derisinden yapıldığını ve orijinalinin küçük boyutlu olduğunu anımsatan Theus, kartondan ve büyük boyutta Karagöz yapmayı ve oynatmayı öğretti.
- 6 Anvers A.D.D.'nin etkin Belçikalı üyelerinden öğretmen Annie-Ross Hofkens, Karagöz'ü, Belçikalı kuklalar Jan Klaassen ve Katrijntje ile tanıştırdı. Belçika'nın Flaman bölgesinde ve Hollanda'da oynatılan bu kuklalardan yaşlı Jan Klaassen, cahil ve sürekli hata yapan birini, Katrijntje ise Jan Klaassen'ı uyanık bir çocuğu temsil ediyor.
- 7 Anvers A.D.D. Sanat ve Kültürel Etkinlikler Çalışma Grubu Başkanı İffet Karaçalık, "Bu tür etkinlikleri düzenli hale getireceklerini ve mutlaka bir ATA Çocuk Kulübü oluşturacaklarını" söyledi. Ben dernekten Hacivat'ı Anvers cafelerinde aramak üzere ayrılırken gösterinin bitmesine karşın, çocuklarımızın bir kısmı Karagöz çizmeye, bir bölümü da Theus ile birlikte kukla oynatmaya devam ediyorlardı. Hacivat'ı bir cafede biraz çakırkeyif bir halde buldum. İrkçi Vlaams Blok taraftarlarıyla tartışmış. Hacivat'a Anvers'in ırkçı partinin kalesi olduğunu anlattım. Hacivat da bana "Bizim oyunda Arnavut, Yahudi, Çerkez, Kürt ve Laz tiplerimiz var. Şimdiye kadar ırkçılığa rastlamadım", dedi. Hacivat, ırkçıları Anvers'teki Kardeş Türküler grubu konserine davet etmiş. "Gelsinler de Anadolu'muzdaki kültür mozağini görsünler. Ermenice, Rumca, Kürtçe ve Türkçe türkülerin kardeşliğine tanık olmalarını istiyorum", dedi. Sonra da "İrkçi parti partimize ırkçılık yapıyor diye

- 8 diğer partiler aleyhine dava açmış. Bunu niye yazmadın” diye bana çıkıştı.
- İki saatlik Belçika deneyiminden sonra bana pazar yazısı konuları sıraladı: “Belçika’nın tekrardan göçmen almak istediğini de yaz.” “Scifo’nun dramatik futbolu bırakma öyküsünü yaz. Türkiye’de çok sevilir, hatta Beşiktaşlı Mehmet’e Şifo Mehmet lakabını taktılar.” “Hollanda’dan kaçıp Belçikalı çiftçilerin başına musallat olan ve yirmi dokuz koyunu öldüren kurdu yaz.” “Brüksel’de seksen çeşit çete olduğunu mutlaka kaleme al.” “Orta Avrupa’dan gelen kız ve erkek çocukların

Belçika’da seks pazarına sürüldüğünü kesinlikle araştı. Sen ne biçim yazarsın? Cumhuriyet öğretmenlerinin Belçika’da cami lokallerinde ders vermek zorunda bırakıldığını, hatta cami derneği yöneticilerinin öğretmenlerimizi Atatürk’ten bahsedilmemesi konusunda uyardığını”, niye yazmadın? Hacivat’ı güçlükle susturabildim. Sonra da Brüksel’deki ‘Nâzım Hikmet Gecesi’nde buluşmak üzere anlaşılıp ayrıldık.

Cumhuriyet

Tekst 2

Tarım, Türkiye’yi kurtarır

Stockholm’den / Ziya Tekin

- 1 1970’li yılların sonunda Türkiye ekonomisi üzerine tavsiyelerde bulunan bir Batılı politikacı “Siz, Avrupa’nın manavı-kasabı olun, o size yeter” demişti. Gazetelerin birinci sayfalarında büyük puntolarla verilen haber gururumuzu kırmış, herkesin tepkisine yol açmıştı. İleri ülkeler safına katılmak için gücümüzü sanayileşmeye vermiştik. Sanayileşme sürecinde tarıma da hayvancılığa da aynı önemi vermek gerektiğini unutarak. O günlerde Batılı politikacının sözlerindeki gerçek payını görememişiz ve bugün hâlâ bizim politikacılar ‘tek yol sanayileşme’ kafasında. Sanki tarım ve hayvancılık yapınca sanayileşme olmazmış gibi. Bu kafayla hayvancılık da tarım da öldü gitti.
- 2 Biz hor görüp tarım ve hayvancılığı öldürürken, ileri sanayi ülkeleri Hollanda, Fransa, İtalya, İspanya dış pazarlara sebze-meyve satmak için adeta savaş veriyor. Avrupalı sofrasında İspanyol domatesi, Hollanda hıyarı, Amerikan üzümü yiyor. Fransız şarabının yanında İrlanda bifteği arıyor. Gıda fuarlarında Fransız ve İtalyan peynirleri yarış ediyor. Hollanda’nın sadece et ve süt ürünleri ihracatı 37 milyar dolar. Üstelik bütün bu gelişmiş sanayi ülkeleri tarım ve hayvancılık için iklim koşulları pek elverişli olmayan Kuzey ülkeleri, tarım üreticisini destekliyor. Biz ise yanlış politikalarla tarım üreticisini kolaycılığa, tembelliğe itiyoruz.
- 3 Öte yandan, küçük bir Avrupa ülkesinin nüfus potansiyelini taşıyan yurtdışındaki Türkler, marketlerde ülkesinden gelmiş sebzenin, meyvenin, sucuğun salamin peşinde. Ama Türkiye’den gelen mallar ihtiyacı karşılamaktan çok uzak. İthalatçılar istedikleri halde ihtiyaçlarını anavatandan karşılayamıyor. Almanya’dan sonra mağazalar zincirini İsveç’e uzatmaya hazırlanan Yimpaş, tüm gıda maddelerini Türkiye’den getirme hedefi taşıyor. Peki getirebilecek mi? Yoksa Yunanistan, İspanya, Hollanda ve diğer ülkelere mi yönelecek?
- 4 Türkiye, hayvancılık ve tarımı öldürmekle bindiği dalı kesti. Bunu en kısa zamanda tamir etmeli. Bakın Koç-Ata Besi Çiftliği’nin açılışıyla ilgili konuşurken Ata Grubu patronlarından Erhan Kurdoğlu ne diyor: “Türkiye yıllık 7-8 milyar dolarlık tekstil ihracatı için bugüne dek 250 milyar dolarlık yatırım yaptı. Bu teşvikin yarısı tarıma verilmiş olsaydı, bugün en az 50 milyar dolarlık gıda ihracatımız olurdu.” İsveç’teki ithalatçı Muzaffer Ulusoy da aynı görüşte. Aklın yolu birdir demişler. O aklın yolu Ankara’dan geçmiyor mu acaba?
- 5 GAP bölgesinde pamuk üretimiyle toprağı zehirleyenler herhalde düşmanlar değil. Çok değil birazcık yurt sevgisi ve sorumluluk yeter tarımı ve hayvancılığı diriltmeye. Sanayileşme hamlesi sürerken Türkiye hem dış ticaret açığını kapar hem de artıya geçer. Tarım ve hayvancılık Türkiye’yi kurtarır.

Dünya

Tekst 3

BAŞARININ ANAHTARI DUYGUSAL ZEKÂ

Figen Atalay

- 1 Duygusal zekâyâ sahip olmak, başarıyı da beraberinde getiriyor. Mavi Pedagojik ve Psikolojik Danışma Merkezi'nde klinik psikolog olarak çalışan Deniz Yücel, duygusal zekâyâ ilgili sözlerine, Aristo'nun şu sözüyle başlıyor: "Herkes kızabilir, bu kolaydır. Ancak doğru insana, doğru ölçüde, doğru zamanda, doğru nedenle ve doğru şekilde kızmak, işte bu kolay değildir."
- 2 Duygusal zekâyı, '**insanlarla ilişkiye girip anlaşabilme yeteneği**' olarak nitelendiren Yücel, duyguların yaşantımızdaki önemi üzerine şunları söylüyor: "Bebeğin yaşamındaki ilk yıllar, bebeğin beyninin gelişiminin neredeyse üçte ikisinin tamamlandığı ve daha sonraki dönemlerde hiç ulaşamayacağı bir hızla geliştiği yıllardır. Bu hızlı ve yoğun öğrenme, her alanda olduğu gibi duygusal öğrenmeyi de etkiler. Duyguların yaşantımızdaki önemi şüphesizdir. Duygularımız bizim günlük kararlarımızda, mantığımızla beraber çalışarak düşüncemizin oluşumunu sağlar. Goleman, duygusal zekâyı açıklayan karakteristik özelliklerin başında, doğru olarak kendinin ve karşıdakinin duygularını algılamak, uygun şekilde duygularını kontrol edebilmek ve yaşadığın duruma uygun olarak doğru duygu ve davranışları gösterebilmek, (örneğin, stresle başa çıkabilmek) dürüstçe ifade edilebilen duygularla donatılmış bir ilişkiye girebilmek olarak sıralıyor."
- 3 Dr. Robert Cooper'ın yaşamdaki başarıların yüzde 80'inde duygusal zekânın rol oynadığını savunduğuna dikkat çeken Yücel, duygusal zekâyı şöyle anlatıyor:
- 4 "Nasıl düşündüğümüzü, hissettiğimizi ve davrandığımızı seçebilmek için kullandığımız anlayabilme ve ayırt edebilme özelliğimiz olan duygusal zekâ, diğerleriyle olan etkileşimimizde ve kendimizi anlamamızda bize yardım eder ve bizim nasıl ve neyi öğrendiğimizi, önceliklerimizi sıraya koymamızı sağlar. Araştırmacıların bulgularına göre, duygusal farkındalık ve bu duygularla başa çıkabilme yeteneği, bizim başarılarımız ve mutluluğumuz, hatta aile içi ilişkilerimizle doğru orantılıdır."
- 5 Duygu olmadan düşünce ve düşünce olmadan da bir duygunun olması mümkün değildir. Etkili öğrenmek için duygusal sağlığımızın yerinde olmasına ihtiyacımız vardır. Bir öğrencinin okuldaki başarısı için nasıl öğrendiğini bilmeliyiz ve bunun için gerekli olan güven, merak, amacı doğrultusunda devam edebilme, kendini kontrol edebilme, ilişki kurabilme ve birlikte çalışabilme gibi özelliklerin hepsini duygusal zekâ içeriyor."
- 6 Deniz Yücel'e göre, aile, bir bebeğe anne karnında başlayan ve çocukluk yılları boyunca süren ilk duygusal dersleri veren ortam. Duygusal zekâyâ sahip olmayan bir anne-babanın çocuğunun da bu zekâdan yoksun olması bu nedenden dolayı kaçınılmaz. Yücel, anne-babalara şu önerilerde bulunuyor:
- 7 Anne-babanın, çocuklarının duygusal olarak yaşadıkları sıkıntıları göz ardı etmeleri ve kendiliğinden geçmesini beklemeleri aslında içinde bulunulan durumu daha da yokuşa sürmekten ileri gitmez. Tüm sıkıntıları yatıştırmaya çalışarak, üzüntüsünü ve öfkesini geçirmek için pazarlığa oturmak da yararlı olmaz.

Değiştirilerek alınmıştır
Cumhuriyet Hafta

Sahaflarda Eskiye Özlem

İstanbul Haber Servisi –

Kapalıçarşı'nın Fesçiler Kapısı ile Beyazıt Meydanı arasında yer alan İstanbul'un 'eski kitap alışveriş merkezi' Sahaflar Çarşısı, eski hareketli günlerini özliyor. 1970'lerden sonra dokusu hızla bozulan çarşı, belediyenin kiralari aşırı biçimde arttırması; eski kitaptan anlayan, bu işe gönül veren esnafın azalması ve işporta baskısının huzursuzluk yaratması nedeniyle kimliğini yitirmeye başladı. Özellikle 1977'de belediyenin Beyazıt Meydanı'nı işgal eden işportacıları geçici olarak Sahaflar Çarşısı'na yerleştirmesiyle çarşı 13 işlevini kaybetmeye başladı. İstanbul Sahaflar Çarşısı Derneği Başkanı Adil Sarmusak, eğitim sisteminin değişmesi, Beyazıt'taki fakültelerin sayısının azalmasıyla eski kitaplara olan ilginin azaldığını belirtti.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı 23, Eminönü Belediyesi'ne ait 19 olmak üzere toplam 42 dükkândan oluşan çarşıda bugün sadece 3-4 dükkân 14. Diğer dükkânlarda ise 'ayakta kalabilme' kaygısıyla ders kitapları, defter, kalem gibi kırtasiye malzemeleri; yabancı dergiler, güncel kitaplar ve yüzük, kolye gibi hediyelik eşyalar satılıyor.

Sahaflık, medrese öğrencilerinin 15. ve 16. yüzyıllarda Fatih ve Beyazıt gibi büyük camilerin etrafında kitap alımı satımı yapmaları ile birlikte 15. Basralı Abdullah Yetimi de sahaflığın piri olarak bilinen ilk kişiydi. 1894'teki İstanbul depremine kadar Kapalıçarşı içinde faaliyet gösteren sahaflar, depremden sonra bugünkü yerlerine taşındılar. Bilim ve kültür adamlarına, üniversitelere ve kitaplıklara birçok basma ve yazma kitap sağlayan 16, 1950'de önemli bir yangın geçirdi.

Yangın sonrasında belediye, çarşıdaki arsaları alarak sahafları bugünkü görünümüne kavuşturdu. Yapılan barakalar sembolik fiyatlarla hak sahiplerine satılırken geri kalan dükkânlar ise yine sembolik fiyatlara 17. Sarmusak, belediyenin, sahafların sadece eski kitap satması şartıyla dükkânları sembolik fiyatlarla kiraya verdiğini belirterek, bu

'centilmenlik anlaşması'nın Bedrettin Dalan'ın belediye başkanlığı yaptığı dönemde 18. Sarmusak, Dalan döneminde belediyenin kira taleplerinde büyük miktarda artış olduğunu ve buna bağlı olarak çarşıda kitapla ilgili diğer malzemelerin de satılmaya başladığını söyledi. Sahaflığın 'kitap doktorluğu' olduğunu söyleyen Sarmusak, artık kendilerine eski kitap sağlayan 19 kalmadığını ifade etti. "Eskiden bohçacı-eskici denilen sahaflar vardı. 20 dolaşır, eski kitaplar toplayıp çarşıya getirirlerdi. O kitaplar da çarşıda açık arttırmayla satılırdı" diye konuşan Sarmusak, diğer bir eski kitap kaynaklarının da, ölen bilim adamları ve üniversite hocalarına ait kitapların çarşıda müzayede ile satılması olduğunu belirtti.

Nihal Kitabevi, Elif Kitabevi gibi 2-3 dükkânın sadece sahaflık yaptığını vurgulayan Sarmusak, sahaflık mesleğinin yok olması halinde 21 arasındaki bağın da kopacağına dikkat çekti. Sarmusak şöyle devam etti: "Bizi sahaf yapan değerli kitapları depolarda, kasalarda saklıyoruz; raflarda sergilemeye kıyamıyoruz. Sadece meraklılarına, eski kitap erbaplarına bu kitapları veriyoruz. Artık araştıran, tartışan bilim adamı, yazar ve üniversite hocaları da kalmadı". 22 Kuran, yazma, kullanılmış, elden düşme ve diğer dini kitapların satıldığı çarşıya Tanzimat döneminde basılı kitap da girmeye başladı. 1950'lerden sonra ise kitapların yanı sıra defter, kalem, turistik ve hediyelik eşyalar satılmaya başlıyor ve sahafların müşteri tipi de değişiyor. Sarmusak, çarşıya, okulların açılmasıyla birlikte öğrencilerin yoğun olarak geldiğini, eski müşterilerin ise fazla uğramadığını söyledi. Sahafklar Çarşı'sında kalan son birkaç sahaf da, uzun süre İstanbul'a bir 'kültür merkezi' olarak hizmet veren çarşının önemli sarsıntılar geçirdiğini ifade ederek devletten, belediyeden, kültür adamlarından, İstanbul'u ve kitabı seven herkesten ilgi beklediklerini söylüyor.

Cumhuriyet

Tekst 5

Bonn Notları

Ahmet KÜLAHÇI

Okuyan toplum

FEDERAL Almanya'da 375 gündelik gazete yayınlanmaktadır.

Bu gazetelerin toplam bin 602 yerel ve bölgesel baskıları vardır.

Almanya'da yayınlanan yerel, bölgesel ve bölgelerüstü gündelik gazetelerin toplam tirajı 25 milyon 500 bin civarındadır.

Ülkede yayınlanan 28 haftalık gazetenin toplam tirajı da 2.2 milyonun üzerindedir.

Yalnız Pazar günleri yayınlanan 8 gazetenin toplam tirajı ise 4.8 milyon sınırını aşmıştır.

Yerel ve bölgesel gazetelerin abone sayısı son verilere göre 16 milyon 400 bindir.

Bölgelerüstü gazetelerin abone sayısı ise 990 bin civarındadır.

Başka bir deyişle; Almanya'da her gün 17 milyon 390 bin kişinin eline posta veya özel dağıtımıcılar aracılığıyla gazete ulaşmaktadır.

Geri kalan ise çeşitli satış noktalarında "müşteriyeye", daha doğrusu okuyucuya sunulmaktadır.

Toplam tiraj gözönünde bulundurulduğunda, Almanya'da bin kişiye 314 gazete düştüğü ortaya çıkmaktadır.

Başka bir deyişle; Almanya'da her 3 kişiden biri gazete satın almaktadır. Gazete okuyan Almanların sayısı ise bu rakamın çok daha üzerindedir.

En son yapılan kamuoyu yoklamalarında, Almanya'da her 5 kişiden 4'ünün, yani Almanların yüzde 80.7'sinin gündelik bir gazete okuduğu belirlenmiştir. Bu da her gün 50 milyon Almanın eline bir gazete alıp okuduğu anlamına gelmektedir.

Gazeteyi okuyanların yaş grubuna bakıldığında da, ortaya il-

ginç bir tablo çıkmaktadır.

Araştırmalara göre, her gün gazete okuyanların oranı 14-19 yaş grubunda yüzde 60, 20-29 yaş grubunda yüzde 71, 30-39 yaş grubunda yüzde 80'dir. 70 yaşın üzerindekiilerin yüzde 84'ü gazete okurken, rekoru yüzde 88'le 40-69 yaş grubu elde tutmaktadır.

Bu rakamlara bakıldığında, gençler arasındaki okuma oranı düşük gibi görünse de, diğer Batı Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığı zaman ortaya "iyimser bir tablo" çıkmaktadır.

Avrupa Birliği ülkelerinde (üye olmayan Norveç ve İsviçre de dahil) yayınlanan toplam bin 320 gündelik gazetenin tirajı 87.5 milyondur.

Almanya'dan sonra en yüksek tirajı İngiliz gazeteler elde tutmaktadır. İngiltere'deki gündelik gazetelerin toplam tirajı 18.5 milyon civarındadır.

Her ne kadar en yüksek tiraja Almanya'da ulaşılsa da, bazı Avrupa ülkelerinde kişi başına daha fazla gazete düşmektedir.

Örneğin, İsviçre'de bin kişiye 404 gazete düşmektedir. Bu rakam Avusturya'da 328, İngiltere'de 351'dir. Fransa'da bin kişiye 154, İtalya'da ise 113 gazete düşmektedir. Japonya'da bin kişiye 576 gazete düşerken, bu rakam Amerika Birleşik Devletleri'nde 233, Kanada'da 202'dir.

Başka bir deyişle; en fazla gazete satın alan ve buna paralel olarak en çok okuyan toplum olarak Japonlar ilk sırada yer almaktadırlar.

Avrupa Birliği ülkelerinden İsveç'te 14 yaşın üzerindeki insanların yüzde 93'ü, İngiltere'de

yüzde 85'i, Finlandiya'da yüzde 82'si gazete okurken, bu oran Yunanistan'da yüzde 44, Portekiz'de yüzde 36 ve İspanya'da yüzde 30'dur.

Türkiye'de ise adeta okumayan bir toplum vardır.

60 milyona yakın insanın yaşadığı Türkiye'de gündelik gazetelerin toplam tirajı yıllardır 3.3 milyon civarında seyretmektedir.

Bu da Türkiye'de her bin kişiye 55 gazetenin düştüğü anlamına gelmektedir. Her ne kadar gazete okuyan insan sayısı bu rakamın çok daha üzerinde olsa da, Türkiye hâlâ "okuyan toplum" olmaktan çok uzaktadır.

Avrupa'da yaşayan Türkler arasında ise durum daha iyimser bir tablo sergilemektedir.

Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan yaklaşık 2,5 milyon Türk vatandaşları için Türkçe gazetelerin Avrupa baskılarının günlük toplam tirajı, çok önemli bölümü **Hürriyet**'e ait olmak üzere 320 bin civarındadır. Yani, bin Avrupa Türküne yaklaşık 120 gazete düşmektedir. Türkiye ile kıyaslandığı zaman şüphesiz ortaya "çok yüksek" bir rakam çıkmaktadır. Ancak, yaşanan ülkeler ile kıyaslandığında ise bu rakamın da düşük olduğu görülmektedir.

Yaşadıkları ülkelerin gazetelerini okuyan Türklerin de bulunduğu, hatta gazetelerimizin önemli oranda toplu yerlerde okunduğu hesaba katılsa bile okuma oranımızın yeterli olduğunu söylemek güçtür.

Ama özellikle de Türkiye açısından tablo, Avrupalı olma iddiasındaki Türk toplumunun, bu alanda da daha epeyce eksiği olduğunu bir işaretidir.

Hürriyet

DEFNE GÖLGESİ

TURGAY FİŞEKÇİ

Güneyde Kış

- 1 Aralığın ortası. Burdur'u geçtik. Otobüsümüz hırıltılar içinde Toroslar'ı aşmaya çalışıyor. Üstümüzde kapkara bulutlar, göğü ışık sızdırmayan kalın bir yorgan gibi örtmüş. Çok uzakta, ufukta bulutların biteceğini gösteren mavi bir ışık çizgisi uzanıyor. O ışığa kavuşmadan akşam oldu.
- 2 Antalya'yı, sonra Kemer'li karanlıkta geçtik. Varacağımız yere indiğimizde çevremizi pek kavrayamadık. Ama bir anda üzerimizdeki paltoların, atkılarının, şapkalarının fazlalığının ayırdına vardık.
- 3 Sabahleyin kalın perdeyi açar açmaz oda ışıkla doldu. Odada kalınamayacağını söyleyen, dışarı çağıran bir ışık. Gömlekle çıktım. Bomboş sahilde yürümeye başladım. On sekiz dereceymiş sıcaklık. Güneş tepeden değil, uzaktan bakıyor. Gök masmavi. Tek bir bulut yok. İçimdeki ses, soyunup atla şu denize diyor. Çakıltaşları sıcacık. Ayakkabılarımı elime alıp, tabanlarımı acıtan taşların üzerinde yürümeyi sürdürdüm...
- 4 Kıyı boyu tatil köyleri, oteller yan yana sıralanmış. Kimi tümüyle kapatmış kapılarını, kiminin açık bölümleri var. Tek tük de olsa konuklarını ağırlamayı sürdürüyorlar. Hepsi de göz alıcı güzellikte. Çamların, palmyelerin, yemyeşil çimlerin, çeşitli süs bitkilerinin arasında, ince beğeniyle yerleştirilmiş yapılar. Geride dalları altın toprakla yüklü portakal, mandalina, limon ağaçlarıyla dolu sıra sıra bahçeler.
- 5 Derken, mayolarıyla güneşlenen birkaç Alman görüyorum. Birinin güneş yağı sürüyor olması komik geliyor. Hatta bedenini güneşte bırakıp, yüzünü bir ağacın gölgesine çekişi...
- 6 Almanca ders kitaplarındaki bir okuma parçasını anımsıyorum. Kuzey denizi kıyılarında temmuz ayı sıcaklığının ortalama on sekiz derece olduğunu ve bu ayda güneşlenmeye ve denize girmeye gelenleri anlatıyordu. Bir de fotoğraf vardı, kumsalda güneşlenenleri gösteren. Fotoğrafta gökyüzünün bulutlarla kaplı oluşu da gözlerimin önünde.
- 7 Yaz aylarının kalabalığını, kavurucu güneşini ve gürültüsünü düşününce kıyıların bu sessiz ve kimsesiz hali sonsuzluk duygusu uyandırıyor içimde. Ne denizde bir teknenin motor sesi, ne karada en küçük bir ses. Kuşların kanat sesleri yalnızca havada yankılanan.
- 8 Bu dünyanın en güzel tatil bölgelerinden birinin böylesine kimsesizliği hüzünlendiriyor beni.
- 9 İnsanlarımızı düşünüyorum. Altmış iki milyon ne kadarı hayatlarında bir kez olsun buralara gelebilmiş, bu yurtlarındaki yeryüzü cennetini görebilmiştir. Hele köylülerimiz... Bütün yaz tarlalarda, yiyeceğimiz ekmeğin buğdayını, soğanımızı, patatesimizi, saymakla bitmeyecek toprağın nimetlerini soframıza yetiştirmek için çalışanlar. İçtiğimiz tütünü, giyeceklerimizin pamuğunu üretenler. Bu son ikisi ortaya çıkana dek ne çaba ister bir bilseniz...
- 10 Kentlerde yaşayanlarımızın çoğu çiftçilere imrenir; ne güzel, sürekli açık havada çalışıyorlar, bedenlerini kullanıyorlar, ne sağlıklıdır diye. Oysa çiftçilerin uğraşlarının bir parçası olan gübreler, tarım ilaçları, tahıl tohumları hiç de masum değildirler. Bir tür akciğer iltihabı olan "Çiftçi Akciğeri" denen hastalığa, organik tozlara bağlı ateşlenmelere, hatta mesleğe bağlı gelişen astıma yol açarlar.
- 11 Bir ülkede yaşamak, onun bütün olanaklarını paylaşabilmek değilse nedir? Her bireyimizin birinci sınıf yurttaş olduğunu yinelemiyor muyuz sık sık.
- 12 İşte bunu göstermek için bir fırsat karşımızda duruyor.
- 13 Kış aylarında bomboş duran güney kıyılarımızdaki güzel otellerde, tatil köylerinde, yazın dinlenme olanağı bulamamış yurttaşlarımızı konuk edelim. Turizm Bakanlığı içinde kurulacak küçük bir birim bu düzenlemeyi gerçekleştirebilir.
- 14 Boş duran otellerle anlaşarak küçük bir konaklama bedeline ve üç öğün yemeğe, çoğu insanımız hayatlarında hiç göremeyecekleri güzelliklerle tanıştırılabilirler.
- 15 Kışın kahvelerde pinekleyen, Erzurum'un soğuşunda, İç Anadolu bozkırının ayazında, güneydoğunun işsizliğindeki insanları devlet birer hafta konuk etse, yurttaşlarıyla arasında daha sıkı bağlar kurulmaz mı? Devlet için köylüsünü düşünmek taban fiyatı belirlerken olanaklarını zorlamaktan daha öte bir şey olmalı.

Cumhuriyet

Goethe ve Schiller

FİKRET DOĞAN

- 1 “Almanya’nın yetiştirdiği en büyük şairler kimlerdir” diye sorulsa, kuşkusuz hemen akla iki isim gelir: **Goethe** ve **Schiller**. Halen okul kitaplarında bile adları birlikte anılmaktadır. Gerçi Schiller 1805 yılında henüz 46 yaşındayken hayata gözlerini yummuştu, Goethe ise 1832 yılında 83 yaşındayken ama bugün mezarları da yan yanadır işte. Weimar’da onları beraber bir defne dalı tutarken gösteren bronzdan bir heykelleri vardır. Heykelin üstünde durduğu kaideye çakılmış levhada şunlar yazılıdır: “**Vatan şairleri Goethe ve Schiller**”. Doğrusu hafızalarda olsun gönüllerde olsun onları ayırmaya kimse kıyamamıştır. Bunda aynı dönemde yaşadıkları tüm çağdaşlarını gölgede bırakacak denli dünya ve Alman edebiyatına damgalarını vurmuş olmaları büyük bir etken.
- 2 Oysa başlangıçta ateşle barut gibi yan yana gelmekten özenle kaçınıyorlardı. Goethe’nin yaklaşımı düşmanca, Schiller’in ise soğuk ve mesafeliydi. Ama buzlar 1794 yılında Goethe’nin “**Bitkilerin Dönüşümü**” üzerine bir konuşma yapmak için geldiği **Jena**’da çözüldü. Dinleyiciler arasında Jena Üniversitesi’nde edebiyat profesörlüğü yapan Schiller de vardı. Goethe’nin konuşması bittikten sonra Schiller kafasını sallayıp: “**Ama bu bir deneyim değil, düşünce!**” diye karşı çıktı. Ve bu sözler sadece

hararetle bir tartışmanın değil, yeni bir dostluğun da başlangıcı oldu.

Devlet adamı Goethe

- 3 Fransız Devrimi’nin yeni bir çığır açtığı o yıllarda Goethe hatırı sayılır bir devlet adamıydı. “**Genç Werher’in Acıları**” adlı romanıyla tüm Avrupa’nın kalbini fethetmiş olmanın nimetlerinden faydalanmaktaydı. Schiller ise “**Haydutlar**” ve “**Don Carlos**” adlı oyunları ile büyük bir çıkış yaparak Goethe’yi tahtından indirecek bir yazar görünümündeydi. Kısacası, şimdiye dek birbirlerini birer rakip gibi algılamaları çok doğaldı.
- 4 Jena’da altı hafta boyunca hemen her şey üzerine tartıştılar ama hiçbir konuda da anlaşamadılar. Ancak köprüleri atmaktansa, tam tersine işbirliğine gitme yolunu seçtiler, çünkü aralarındaki o gözle görülen soğukluk ortadan kalkmış, yerini ötekine duyulan bir hayranlığa bırakmıştı artık. Jena’daki bu tartışmadan sonra düzenli olarak yazışmaya başladılar. Mektupların ekseni, yeni filizlenen bu dostluğu pekiştirmek olduğu kadar günün sorunlarına yanıt veren bir sanat teorisi oluşturmaktı aynı zamanda.
- 5 Görünen oydu ki, aralarında derin bir uçurum vardı, ama bu ayrılıkta bile birçok konuda aynı sonuca vardıklarını şaşkınlıkla gördüler. İkisi de Fransız Devrimi’nin içeriğine sahip çıkıyor, ancak yöntemini benimsemiyordu.

Fransız Devrimi'nin kansız bir şekilde gerçekleşmesi, feodalizmin son kırıntılarının da Almanya'dan temizlenmesi; işte birlikte çalışmalarının temelini oluşturacak ana düşünce buydu. İktisadi ve siyasi görüşlerindeki ortaklık, arkadaşlıklarının anahtarıydı.

Tutumları farklıydı

6 Ne var ki, Goethe aydınlanmacı bir hümanizmin temsilcisiydi, evrime inanıyordu. Schiller ise idealist bir devrimci. Yani ta başından beri arkadaşlıklarının bir sınırı vardı ve bu sınır hiç geçilmedi. Yazınsal tutumları da birbirinden farklıydı. Schiller'e göre Goethe içgüdülerini izleyerek doğayı aslına uygun taklit eden saf şairdi, kendisi ise gerçekliği sadece olduğu gibi değil, aynı zamanda nasıl olması gerektiğini de göstererek yansıtan duygusal şairdir. Goethe konularını yaşantıdan, mitlerden, efsanelerden alırken Schiller de sırtını tarihe, felsefeye ve oyun teorisine dayamaktadır.

7 Schiller 1799 yılında Goethe'nin üstelemesiyle Weimar'a gelip yerleşti. Birbirlerinden öğrenecekleri çok şey vardı. Goethe doğuştan bir şairdi, kelimelere hükmetmekte üstüne yoktu, ayrıca çok iyi bir gözlemciydi. Schiller'in damarlarında ise bir trajedi

yazarının kanı akıyordu, kurgunun dilinden en iyi anlayan oydu.

8 Weimar'da her gün yüzyüze görüşmek fırsatına kavuştuklarından eleştiriler ve desteklemelerle yeni çalışmalar için birbirlerini adeta kamçıladılar. İkisinin de en verimli dönemi oldu bu. Schiller başyapıtlarından sayılan "**Messina Gelini**" ile "**Wilhelm Tell**"i Weimar'da yazdı. Goethe ise en görkemli eseri olan **Faust** üzerinde yeniden çalışmaya başladı. İkisi de eserleri birbirlerine borçludur diye ileri sürmek hiç de abartılı olmaz.

9 Goethe Schiller'e duyduğu şükranı şu sözlerle dile getirdi: "**Bana ikinci bir gençlik armağan ettiniz. Beni yeniden şair yaptınız.**" Schiller ise Goethe'ye bağlılığını bir arkadaşına şöyle açıklıyordu: "**İçimde bir şey yeşermeden ondan ayrılamam.**" Ama ayrılık saati gelip çatığında takvimler 9 mayıs 1805'i gösteriyordu. Schiller'in erken ölümüyle düşünce alışverişi son bulmuş ve klasik dönemin tüm yükü Goethe'nin omuzlarına binmişti.

10 Eserleri, düşünceleri, yaşamları değişik yollar izlemişse de yazına, felsefeye, insanlığa yaptıkları katkılardan ötürü isimleri hep birlikte anıldı: Johan Wolfgang von Goethe ve Friedrich Schiller.

Cumhuriyet

■ Tekst 8 Cumhuriyet artık İnternet'te

- 1 Yüzyılın bilgi otoyolu olarak adlandırılan İnternet'te yer alan hemen hemen tüm yayın organları, bugüne dek, gazete mizanpajlarından ayrı kimliklerle okurların karşısına çıktılar. Ancak Cumhuriyet, bu yöntemi yeğlemedi.
- 2 Gazeteyi İnternet'te kendi kimliğimizden uzaklaşmadan yayınlamak amacındayız. Bunun için daha uzun ve zor bir yöntem denemek gerekiyordu. Sonunda Cumhuriyet, kendi kimliğinden ödün vermeden, 'Yöre'nin de katkısıyla İnternet'te yer aldı. Ve siz Cumhuriyet okurları, gazetenizin gerçek sayfalarını artık İnternet'te görebileceksiniz.
- 3 Peki İnternet'te yayınlanan Cumhuriyet'i nasıl okuyacaksınız? Sorunun yanıtı basit. Cumhuriyet'i İnternet'te 'gazete' gibi okuyacaksınız. Okumak istediğiniz haberin üzerine, bilgisayar terimiyle, 'tık'ladığınızda o haber ayrı bir pencere ile ekranınıza gelecek. Yine ekranın en altındaki minik pencereden okumak istediğiniz sayfalara ulaşabileceksiniz.
- 4 Sayfanın size göre sol tarafında yer alan linkler aracılığıyla 'Bilim-Teknik', 'Pazar Dergi', 'Kitap Dergi', 'Kitap Kulübü', 'Tartışma' alanını, 'Radyo Cumhuriyet' ve 'Arşiv' bölümlerini ziyaret edebilirsiniz. Eğer yalnız haberlerimizi görmek isterseniz 'içindekiler' butonunu kullanarak sayfayı görüntülemeyen haberler ve yazarlarımıza ulaşabilirsiniz.
- 5 Kitap Kulübü bölümünde 16 bin kayıttan oluşan oldukça zengin bir arşivle karşı karşıyasınız. Merak ettiğiniz konularda arama yapabilir, sevdiğiniz yazarların hangi kitaplarının yayınlanmış olduğunu öğrenebilirsiniz. İleriki dönemde doğrudan kitap siparişi de verebileceksiniz.
- 6 Arşiv bölümüne her hafta önemli bir belge eklenecek. Gazetelerde kimi zaman özetle yer alan, ancak kamuoyunu yakından ilgilendiren önemli raporlar burada tam metin olarak yer alacak. Dilerseniz bu raporları kendi bilgisayarınıza yükleyebilirsiniz. Site haritasından sitemizi nasıl dolaşabileceğinizi daha ayrıntılı bir şekilde görebilirsiniz.
- 7 Cumhuriyet'i İnternet'te, diğer gazetelerden farklı olarak, ne yazık ki, sadece abone olanlar izleyebilecek. Salt abonelere açık yayınıımız, deneme yayınının hemen ardından başlayacak. Abonelik işlemini hemen İnternet üzerinden yapabileceksiniz.
- 8 Abonelik sisteminin İnternet'teki genel eğilime uymadığını biliyoruz. Buna rağmen bu yöntemi yeğlemek zorunda kaldık. Cumhuriyet 'bağımsız' bir gazetedir. Arkasında bir holding desteği yoktur. Bağımsızlığın hem bize hem okurlara pahalıya mal olduğunu biliyoruz. Ancak bağımsızlığımızı korumakta kararlıyız. İnternet'teki Cumhuriyet okurlarının bunu kavrayacaklarını ve bizi destekleyeceklerini umuyoruz. İlkelerimizden ödün vermeksizin, doğru bildiğimiz yolda yürümeyi sürdüreceğiz. Tek güvencemiz okurlarımızın bilinci...
- 9 Son olarak, unutmayın sitemiz en iyi 800x600 ekran boyutunda ve küçük font ayarlarıyla izlenebilir.

[\[Pazar Dergi\]](#) [\[Bilim Teknik\]](#) [\[Kitap Dergi\]](#) [\[Kitap Kulübü\]](#)
[\[Cumhuriyet Kitabı\]](#) [\[Arşiv\]](#) [\[Arama\]](#) [\[Site Haritası\]](#)
(postakutusu@cumhuriyet.com.tr)

■ Tekst 9

Alo! e - mail'imle mi görüşüyoruz?

ŞÜKRÜ ANDAÇ

Turk.net, dün başlayan Compex 26'ncı Uluslararası Bilgisayar Fuarı'nda 'her yerde' adlı yeni bir uygulamasını tanıttı. Turk.net'in başlatacağı bu hizmetle artık e - mail'lere istenilen yerden, herhangi bir telefon aracılığıyla ulaşmak mümkün olacak. Amerika'da, Amerika Online (AOL) tarafından uygulanan sistem, Türkiye'de ilk defa Turk.net tarafından uygulanacak. Bu sistemle birlikte, internetteki e - mail'lere gelen yazılı mesajlar, sese çevriliyor ve sese çevrilen mesajlar ev ve işyerlerindeki sabit telefonlardan, cep telefonlarından ya da sokaktaki herhangi bir ankesörlü telefondan dinlenebiliyor.

Dinleyin ve faks çekin

Turk.net Uygulama Geliştirme Müdürü A. Safa Topbaş, yeni sistem hakkında şu bilgileri verdi: "Bu sistem dünyada yalnızca AOL tarafından uygulanıyor. Kullanıcılar artık cep telefonu ve palm gibi mobil cihazlardan e - mail mesajlarına ulaşabiliyorlar. Bizim getirdiğimiz bu sistemle birlikte artık internet kullanıcıları bütün e - mail'lerini sesli olarak dinleyebilecek. Yani yeni bir boyut açılacak."

Sesli yanıt hazırlanıyor

Topbaş, Türkiye'de ilk defa uygulanacak bu sistemle teknoloji ve internetle araları iyi olmayan kullanıcıların da kendilerine gelen mesajları kolaylıkla istedikleri yerde ve istedikleri an dinleyebileceklerini söyledi. Topbaş, "Gelen bu mesajları faks olarak da herhangi bir yere gönderebilmeleri de mümkün olacak" dedi. Sistemi çok yakın zamanda uygulayacaklarını ve ilk uygulamasını Compex Fuarı'nda ziyaretçilere tanıştırdıklarını belirten Topbaş şöyle devam etti:"Sistemin bir adım ötesi olan bir uygulama için de yazılım ve sistem geliştirme faaliyetlerimiz devam ediyor. Geliştirilecek uygulamayla, kullanıcılar, dinledikleri bu mesaja yine sesli olarak cevap da gönderebilecekler."

e - mail'inizi telefondan yazdırın

Turk.net Uygulama Geliştirme Müdürü A. Safa Topbaş, 'her yerde'nin tanıtımını fuardaki standlarında uygulamalı olarak ziyaretçilere tanıttı. Topbaş, Türkiye'de ilk defa uygulanacak olan e - mail'i sese çeviren bu sistemin bir ileri safhası olan sesi e - mail'e çeviren ve gönderen sistem için de çalışmalarını açıkladı.

<http://www.milliyet.com.tr/tavsiye/webmail.asp>

<http://www.milliyet.com.tr/tavsiye/webmail.asp>

Tekst 10

EĞİTİM KÖŞESİ

METE ATAY

Almanın Anadili

- 1 Yeni yılla birlikte Almanya’da sağlık, sosyal ve ekonomik alanlarda birçok yeni yasal düzenlemeler yapıldı. Bunlardan Türkleri en çok ilgilendiren kuşkusuz yeni Vatandaşlık Yasası. Bu yasadaki temel değişiklikle, Almanya’da ‘kan bağı’ ile kazanılan vatandaşlık kaldırılıyor, ‘doğumla ülke vatandaşlığını kazanma’ hakkı getiriliyor. Yasayı savunma zorunda kalanlar, *bunun Almanya için bir devrim olduğunu ileri sürüyor ve başkalarını da bununla yetinilmesi gerektiğine inandırmaya çalışıyorlar.*
- 2 Yalnız o gözle ve o yanı ile bakıldığı zaman belki haklı görülebilir ve bu kadarı ile yetinilip iyimserlik gösterilebilir. Fakat yasa birazcık irdelenip günlük yaşamdaki uygulamalarına ve işlevine bakılırsa iyimser olmak olası değildir.
- 3 İlk taslak olarak sunulduğunda ‘reform’ sayılabilecek bu yasa, kanunlaşınca kadar geçirdiği evreler sonunda ‘kuşa döndürülmüş’ ve reform olma özelliğini yitirmiştir. Göçmenlerin umutları ve sevinci kursaklarında kalmıştır.
- 4 Çünkü yeni Vatandaşlık Yasası, birinci, hatta ikinci kuşak göçmenler için Alman vatandaşlığına geçişi zorlaştırmış ve onların geldikleri ülke ile ilgili bazı haklarının yitirilmesine, avantajlarını kaybetmesine ve kültürel bağlarının kopmasına neden olacak niteliktedir. Yeni yasanın çifte vatandaşlığı kabul etmemesi ve Alman vatandaşı olan birisinin tekrar eski vatandaşlığına dönmesi durumunda Alman vatandaşlığını kaybetmesi, buradaki insanlar için, maddi ve manevi birçok şeyi kaybetmesi anlamına gelmektedir.
- 5 Yıllarca Türkiye’deki Sosyal Sigortalar Kurumu’na prim ödeyip Türkiye’de emekli olmayı hesap edenlerin hayalleri suya düşüyor, Türkiye’deki miras hakkından yararlanamama durumu ile karşı karşıya geliyor. Yabancılar getirilen sınırlamalardan dolayı istedikleri yerde mal edinme hakkından yoksun bırakılırken biriktirdiği parasını daha kârlı gördüğü Merkez Bankası’nda değerlendirmesi olanağı engelleniyor veya zorluk getiriliyor.

Bu insanların hakları her ne kadar ‘Pembe Kart’ uygulaması ile korunmaya çalışılıyorsa da, basında bunun aksaklıklarını okuyor ve vatandaşların mağduriyetlerini takip ediyoruz. Kaldı ki, ‘Pembe Kart’ uygulamasına Alman politikacıların karşı olması, endişeleri daha da arttırmaktadır.

- 6 İyi Almanca bilme koşulunun getirilmesi, birinci kuşağın önünde aşamayacağı büyük bir engel olarak konması, 30-35 senesini bu ülkeye vermiş insanlarda dışlanmışlık duygusu yaratmış ve küstürmüştür. Yasa üzerinde daha çok şey söylenebilir, çok şey tartışılabilir.
- 7 Asıl anadili eğitimi ile ilgili bir nokta var ki, Bavyera İçişleri Bakanı **Günter Beckstein** bu konuya şu sözleri ile açıklık getiriyor: “*Doğuştan Almanın anadili Almancadır. Alman vatandaşlığına geçmiş Türk çocuklarının Türkçe anadili ve İslam derslerine gitmesi ise anayasal açıdan zor olacaktır.*”
- 8 Almanın anadili elbette Almanca’dır. Buna kim ne diyebilir? Peki, Türk veya diğer göçmenlerden Alman vatandaşı olanlar, her türlü dil, din ve kültür bağlarını bir anda yok mu sayacaklar?
Bir pasaport değişikliği ile tüm geçmişlerine çizgi mi çekecekler?
- 9 ‘Kimlik’ demek salt pasaport demek midir?
Çok dilli, çok kültürlü, çok renkli toplum, toplumlar, kültürler arası kaynaşma teorileri kâğıt üzerinde mi kalacak? Yoksa, son günlerde her partinin sıkça kullandığı ‘Integration’ sözcüğünden bunu mu anlıyorlar?
- 10 Yıllardan beri kendi vatandaşlarını Alman vatandaşlığına geçmeye teşvik edenler bu sonucu hiç mi görmediler, düşünmediler?
- 11 Düşünmedilerse bundan sonrası için ne düşünüyorlar? Her şey iyi güzel de, bu soruların yanıtlarını kim verecek?

Postfach 1 02, 53568 Unkel-Almanya
Faksa: 022 24 4 94 15 71

Cumhuriyet

DEYİM KAYNAKLARI

- 1 Ağakay Dr. Mehmet Ali. *Türkçede Mecazlar Sözlüğü*. Ankara, 1949.
- 2 Ağakay Dr. Mehmet Ali. *Türkçede Yakın Anlamlı Kelimeler Sözlüğü*. Ankara, 1956.
- 3 Akinet Mithat. *Durûb-ı Emsâli Osmanîye-Sinâsi Hükemiyâtının Ahkâmını Tasvir*. İstanbul, 1871.
- 4 Ahmet Vefik Paşa. *Lehçe-i Osmani*. İstanbul, 1876.
- 5 Ahmet Vefik Paşa. *Müntahabât-ı Durûb-ı Emsâli Türkiyye*. İstanbul, 1871.
- 6 Akın Faik. *Yurdun Dört Bucuğu Yöresinden Deyimler*. Türk Folklor Araştırmaları, 1965.
- 7 Akın Doğan. *Bazı Tabirlerimizin Tarihi ve Hikayesi Türk Dili*. 1953.
- 8 Aksoy Ömer Asım. *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Ankara, 1969.
- 9 Aktınç Halkı. *Türkçemizin Büyük Argo Sözlüğü*. İstanbul, 1990.
- 10 Ali Bey. *Lehçetü'l Hakâyk*. İstanbul.
- 11 Altın Altug. *Tabirlerin Doğuşu, Karamanın Koyunu*. Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul 1953.
- 12 Asım Mütercinu. *Koamûs Terc*. 1810.
- 13 Atabal Neşe Ayla Bayraz. *Karşılıklar Kılavuzu*. Ankara, 1990.
- 14 Atalay Besim. *Çeşitli Halk Fıkraları ve Deyimleri*. Ankara, 1968.
- 15 Atalay Besim. *Divan-ü Lügat-it Türk*. 1943.
- 16 Bahadınlı Yusuf Ziya. *Türkçe Deyimler Sözlüğü ve Kaynakları*. İstanbul, 1975.
- 17 Bayatlı Mahmutoğlu Hasan. *Câm-ı Cem-Ayin*. Sadeleştiren: Kırzioğlu Fahrettin. İstanbul, 1949.
- 18 Bayn. Mehmet Halit. *İstanbul Folkloru*. İstanbul, 1947.
- 19 Belenli Mahmut. *Bazı Tabirlerimizin Tarihi ve Hikayesi*. İstanbul 1958.
- 20 Bozyiğit Ali Esat. *Atasözleri ve Deyimlerimizde Giyim, Kuşam, Türk Folklor Araştırmaları*. İstanbul, 1971.
- 21 Bozyiğit Ali Esat. *Atasözleri ve Deyimlerimizde Meslekler*. Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul 1972.
- 22 Bölge Ağzlarından Atasözleri ve Deyimler, Ankara, 1969.
- 23 Büyük Türkçe Sözlük. 10 cilt, İstanbul, 1982.
- 24 Cengiz Haydar. *İlgün'da Atasözleri ve Deyimler*. Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul, 1973.
- 25 Çotuksöken Yusuf. *Deyimlerimiz*. İstanbul, 1992.
- 26 Demiray Kemal. *Eş Anlamlılar Sözlüğü*. İstanbul 1982.
- 27 Demiray Kemal. *Temel Türkçe Sözlük*. İstanbul, 1982.
- 28 Dereli Ali. *Deyimler Sözlüğü*. İstanbul, 1991.
- 29 Dergah Yayınları. *Açıklamalı-Örnekli Deyimler Sözlüğü*. İstanbul, 1986.
- 30 Devellioglu Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara, 1990.
- 31 Devellioglu Ferit. *Türk Argo Sözlüğü*. Ankara, 1970.
- 32 Dilaçar. A., *Türk Diline Genel Bir Bakış*. Ankara, 1964.
- 33 Doğan Ahmet Dr. *Açıklamaları ve Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü*. Ankara, 1992.
- 34 Doğanay Ali. *Türkçe Deyimler Sözlüğü*. İzmir, 1972.
- 35 Ege Hüsamettin. *Çizmeden Yukarı Çıkma*. Ankara, 1965.
- 36 Eli Emirî. *Durûb-ı Emsâl (el yazısıyla üç defter)*
- 37 Emir Sabahat. *Deyimler Sözlüğü*. İstanbul, 1992.
- 38 Eyüboğlu E. Kemal. *Onüçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimleri*. İstanbul, 1973.
- 39 Eyüboğlu İsmet Zeki. *Dil ve Bel Üstüne Deyimler*. Türk Folklor Araştırmaları, Ankara, 1975.
- 40 Eyüboğlu İsmet Zeki. *Halk Deyimleri*. Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul, 1960.
- 41 Eyüboğlu İsmet Zeki. *Halk Dilinde "Yüz" Deyimleri*. Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul, 1960.
- 42 Folklor Sözleri-Deyimler-Atasözleri-Yer Adları Derleme Kılavuzu, Ankara, 1953.
- 43 Gökçeoğlu M., *Kıbrıs Türk Atasözleri Deyimleri Sözlüğü*. Lefkoşa, Kıbrıs, 1983.
- 44 Gökşen Enver Naci. *Açıklamalar ve Hikayelerle Atasözleri ve Deyimler*. İstanbul 1985.
- 45 Gökşen Enver Naci. *Deyimlerimiz ve Kaynakları*. İstanbul, 1976.
- 46 Gölpınarlı Abdülbaki. *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*. İstanbul, 1977.
- 47 Gözler H. Fethi. *Örnekleriyle Türkçemizin Açıklamalı Büyük Deyimler Sözlüğü*. İstanbul, 1983.
- 48 Güney Eflâton Cem. *Atasözleri ve Deyim Notaları*.
- 49 Gürçan Behire. *İstanbul'da Kullanılan Bazı Tabirler ve Atasözleri*. Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul, 1961.
- 50 Kadri Hüseyin Kazım. *Türk Lügati*, 4 c., İstanbul, 1945.
- 51 Kandemir Emine - Yavuz Kandemir. *Altın Eşanlamlı ve Karşıt Anlamlı Kelimeler Sözlüğü*. İstanbul, 1989.
- 52 Kartal Numan. *Türkçe Deyimler Sözlüğü*. İstanbul, 1988.
- 53 Gül Metin - Yalçın İlhan. *Açıklamalı Deyimler Sözlüğü*. Ankara, 1989.
- 54 Köklügiller Ahmet. *Açıklamalarıyla Atasözleri ve Deyimlerimiz*. İstanbul, 1982.
- 55 Levend. Agah Sırrı. *Türk Edebiyatında Manzum Atasözleri ve Deyimler*. Türk Dili Araştırmaları Yılığ. Ankara, 1961.
- 56 Mehmet Halit. *İstanbul Argosu ve Halk Tabirleri*. İstanbul, 1934.
- 57 Mehmet Münif (Paşa) *Halk Tabirleri, Halk Bilgisi Haberleri*. İstanbul, 1941.
- 58 Meydan-Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi. 12 c., İstanbul, 1969-1973.
- 59 Milli Kütüphane G.M. *Türk Atasözleri ve Deyimler*, 2 cilt.
- 60 Moran Yıldız. *Eşanlamlı Sözcükler ve Karşıt Anlamları Sözlüğü*. İstanbul, 1992.
- 61 Muallimoğlu, Nejat. *Deyimler ve Atasözleri*. Beyitler ve Anlamlar Kelimeler. İstanbul, 1983.
- 62 Naci Muallim. *Lügat-ı Nâci*. İstanbul, 1890.
- 63 Narin Feridun - Uzun Erdoğ. *Türkçe Deyimler Sözlüğü*. İstanbul, 1984.
- 64 Oyat Fazıl. *Ata Sözleri*. Deyişler. İstanbul, 1946.
- 65 Özbekoğlu Gümülcineli Esat. *Türk Dilinde Kinoyat*. İzmir, 1924.
- 66 Özdemir Emin. *Açıklamalı-Örnekli Deyimler Sözlüğü*. İstanbul, 1981.
- 67 Özön Nejat. *Dil Kılavuzu*. İstanbul, 1985.
- 68 Özön Mustafa Nihat. *Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük*. İstanbul, 1965.
- 69 Özön Mustafa Nihat. *Resimli Büyük, Türk Dili Sözlüğü*. İstanbul, 1971.
- 70 Özön Mustafa Nihat. *Türkçe Tabirler Sözlüğü*. İstanbul, 1933.
- 71 Özön, Mustafa Nihat. *Atasözleri*. İstanbul, 1956.
- 72 Öztelli Cahit. *Deyimler Hakkında*. Türk Folklor Araştırmaları, 1962.

İnsanların, emek ve sermayelerini birleştirerek kurdukları büyük iş kurumları

ORTAKLIKLAR

1 **ORTAKLIK [Şirket]**, iki, ya da ikiden çok kimsenin iş yapmak için emeklerini, sermayelerini birleştirmeleridir. İnsan, tek başına maddi ve mânevi kuvvetleri bakımından sınırlı bir varlıktır. Büyük işler, büyük başarılar, insan topluluklarının ortak çabalarıyla olabilir. Bu gerçek, çok eski zamanlardan beri anlaşılmiş, ticaret hayatındaki gelişmeler iş hayatında da birleşmelere yol açmıştır. Ticaret amacıyla ilk birleşmeler, Romalılar'da görülür. Roma Hukuku'nda ortaklıklara dair hükümler vardır.

2 Bugünkü iktisat ve ticaret hayatı ortaklıklara dayanır. Ortaklığın genel hükümleri, Borçlar Kanunu'nda toplanmıştır. Kanundaki tarife göre, en az iki kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca ulaşmak için birleştirmeyi kabul etmeleriyle ortaklık kurmuş sayılırlar. Amacın iktisadi olması şarttır, çünkü, «esil amacı iktisadi olmayan» birleşmeler ortaklık değil, «dernek» sayılır.

3 Ortaklıklara sermaye olarak, 1) Para, alacak, kıymetli evrak, menkul şeyler, 2) İmtiyaz ve ihtira beratları ve alâmet-i farika ruhsatnameleri gibi sınai haklar, 3) Gayrimenkuller, 4) Malların faydalanma ve kullanma hakları, 5) Kişisel emek, 6) Ticari itibar, 7) Ticari işletmeler, 8) Telif hakları, madden ruhsatnameleri gibi iktisadi değeri olan başka haklar konulabilir.

Ortaklığın Şartları

4 Her ortak, ortaklığa; parasını, alacağını, başka bir mal, ya da emeğini sermaye olarak koymakla yükümlüdür.

5 Sözleşmede aksi yazılı olmadıkça, sermaye, ortaklığın amacının gerektirdiği önemde, nitelikte, birbirine eşit hisseler halinde olmalıdır (Madde 521). Ortaklar, ortaklığa ait bütün kazançları aralarında bölüşürler. Sermayeleri eşit değilse bile, sözleşmede aksi yazılı olmadıkça, kazanç payları eşit olur. Ortaklar, ortaklık işlerini birlikte yürütürler. Ortaklardan hiçbirisi, kendi hesabına, ortaklığın amacına aykırı, ya da zararlı işleri yapamaz.

6 Ortaklıklar şu sebeplerle sona erer: 1) Ortaklıktan beklenen amacın elde edilememesi, edilmesinin de imkânsız hale gelmesi; Mirasçılarla ortaklığın devam edeceğine dair önceden bir anlaşma yapılmamışsa, ortaklardan birisinin ölmesi; 2) Ortaklardan birinin payının icra yoluyla istenmesi; 3) Ortak-

ların birlikte verecekleri bozma kararı; 4) Ortaklık süresinin bitmesi; 5) Sözleşmelerde ortaklara fesih beyanında bulunmak hakkı verilmişse bu hakkın kullanılması; 6) Haklı sebeplere dayanılarak mahkeme kararı.

7 Ortaklık sona erince, tasfiyesine geçilir. Ticaret ortaklıklarının tasfiyeleri, özelliklerine göre birbirlerinden farklı hükümlere uyararak yapılır.

Ortaklık Çeşitleri

8 İktisadi faaliyetlerin çeşitli ihtiyaçlarından dolayı ortaya çeşitli ortaklıklar çıkmış, bunların her biri hakkında kanunlara ayrı ayrı hükümler konulmuştur. Ticaret ortaklıkları hakkındaki hükümler, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda 136. maddesiyle 556. maddesi arasında toplanmıştır.

9 Ticaret ortaklıkları «kollektif», «komandit», «anonim», «limited» ve «kooperatif» şeklinde olur. Bunların hepsi tüzel kişilik (hükmi şahsiyet) sahibidirler. Bundan dolayı, sözleşmelerinde yazılı işletme konusunun çerçevesi içinde kalmak şartıyla «bütün hakları iktisat ve borçları iltizam edebilirler» (Türk Ticaret Kanunu, m. 137).

Kollektif Ortaklık

10 Ticari bir iş yapmak üzere, bir ticaret unvanı altında, gerçek kişiler arasında kurulur, sözleşmenin ticaret siciline tesciliyle tüzel kişilik kazanır.

11 Ortaklarca imzalanan ortaklık sözleşmesindeki imzaların noterce tasdiki şarttır. Sözleşmelerde; ortakların kimlikleri, ortakların kollektif olduğu, ticaret unvanı ve merkezi, konusu, her ortağın sermaye olarak koymayı taahhüt ettiği para miktarı, para mahiyetinde olmayan sermayenin değeri, temsile yetkili olanların adları ve temsil şartları muhakkak belirtilmelidir.

12 Sözleşmede aksi yazılı olmadıkça ortakların her birisi, ayrı ayrı ortaklığı idare hak ve görevini taşır. Sözleşme, ancak oy birliğiyle değiştirilebilir. Öteki kararlar, sözleşmede aksi yazılmadıkça, ortakların çoğunluğu ile verilir. Ortaklığın alacaklılarına karşı ortakların sorumluluğu sınırsızdır: Ortaklar, ortaklığın borç ve taahhütlerinden zincirleme (müteselsilen) ve bütün mallarıyla sorumludurlar.